

**Vlaams
Materialenprogramma**

**Stand van zaken cluster
Duurzaam materialenbeheer
in de bouw –
oktober 2015**

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

1 DUURZAAM MATERIALENBEHEER IN DE BOUW

Trekker: Vlaamse Confederatie Bouw

In onze maatschappij zijn bouwen en wonen zeer belangrijke activiteiten. Dat de bouwsector in Vlaanderen het meeste materialen verbruikt, verwondert dan ook niet. Een duurzamer beheer van materialen heeft in deze sector dus aanzienlijke effecten.

De inspanningen gericht op duurzaam materialenbeheer in de bouwsector zijn gebundeld in een actieprogramma van telkens twee jaar. Het eerste actieprogramma loopt tot eind 2016. Dit programma is een synergie van acties door de bouwsector zelf en inspanningen van de OVAM en andere diensten en entiteiten van de Vlaamse Overheid.

In deze cluster onderscheiden we 5 verschillende acties:

- Selectieve sloop bevorderen
- Kringloop van steenachtige materialen
- Kringlopen van niet-steenachtige materialen
- Materiaalprestaties gebouwen
- Dynamisch bouwen

We bespreken deze 5 thema's en hun bijbehorende actiepunten hieronder.

1.1 SELECTIEVE SLOOP BEVORDEREN

Binnen dit thema willen we selectief slopen verder ontwikkelen in het Vlaamse beleidskader, het tot standaard maken, gevaarlijke materialen en verontreiniging elimineren uit de keten en bouwheren stimuleren en sensibiliseren.

Om meer sluitende garanties te hebben over de herkomst van puin en de afwezigheid van gevaarlijke en storende afvalstoffen, is een sluitend opvolgsysteem van puin noodzakelijk.

Het is de ambitie om tegen midden 2016 een sloopbeheersysteem (Tracimat) te operationaliseren. Het ontwerp van standaardprocedures is klaar en wordt in samenwerking met de Vlaamse Confederatie Bouw verfijnd. In een proefproject in opdracht van de OVAM volgt VITO de afbraak van drie types gebouwen en van een weg. Bij deze studie volgen de onderzoekers op het terrein alle stappen van de standaardprocedure van Tracimat. Ze verzamelen ook informatie voor de kosten- en batenanalyse van een selectieve sloop in gebouwen waarvoor – volgens het Vlarema – het opstellen van een sloopinventaris voorlopig nog niet verplicht is.

Bovendien werken we aan een ervaringsplatform over selectieve sloop. Tegen eind 2016 willen we met dit platform kennis en ervaringen delen met alle betrokken actoren, onder andere via een website.

1.2 KRINGLOOP VAN STEENACHTIGE MATERIALEN

De productie en het gebruik van gerecycleerde granulaten uit steenachtige fractie leveren op heel wat vlakken winst op: er worden minder primaire grondstoffen en delfstoffen verbruikt, er is minder transport en energieverbruik en er wordt minder recycleerbaar materiaal gestort.

Uiteraard blijven er nog uitdagingen: de granulaten worden nog niet voldoende in hoogwaardige toepassingen gebruikt, bepaalde bouwtechnieken (bv. het gebruik van chemische lijmen) bemoeilijken de recyclage en er komen steeds meer nieuwe bouwmaterialen bij. Bovendien wordt er in het ontwerp van gebouwen te weinig rekening gehouden met de ontmanteling, afbraak en recyclage van materialen.

We willen gaan naar kwaliteitsvolle gerecycleerde granulaten met gegarandeerde milieuhygiënische en bouwtechnische eigenschappen. Bovendien moeten we het vertrouwen van de markt van gerecycleerde granulaten versterken. Omdat de kwaliteitsborging en tracering van selectieve sloopwerken en van de activiteiten op sorteerlijnen van (gemengd) bouw- en sloopafval nog niet helemaal op elkaar zijn afgestemd, is de invoer van een hoog- en laagmilieurisicoprofiel bij de acceptatie van steenachtig puin nog niet gestart. Er is meer werk nodig om vergelijkbare garanties te bieden voor de zuiverheid van steenpuin van de gemeentelijke containerparken.

We werkten met het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV) samen met COPRO aan een certificatie van inzamel- en overslaglocaties voor teerhoudend asfaltpuin bestemd voor thermische eindverwerking. Voorlopig gebeurt dit enkel in Nederland.

Vanaf mei 2015 leveren aannemers van kleine wegeniswerken (minder dan 200 ton) het teerhoudend afval af bij inrichtingen die daarvoor vergund zijn en met het protocol BRS49 kunnen aantonen dat zij deze afvalstromen afvoeren voor teerverbranding en recyclage van de granulaten.

We maakten bovendien met AWV afspraken voor het uitfasen van de mogelijkheid om teerhoudend asfaltgranulaten vermengd met cement te gebruiken in de fundering van werken met een volume groter dan 1.500 m³. Het Vlarema schrapt deze mogelijkheid van nuttige toepassing uit de bijlage 2.2 vanaf 1 januari 2019.

Ten slotte moeten er optimale toepassingen voor gerecycleerde granulaten ontwikkeld worden en moet de afzet van specifieke soorten gerecycleerde granulaten en secundaire materialen gestimuleerd worden.

1.3 KRINGLOOP VAN NIET-STEENACHTIGE MATERIALEN

Ook niet-steenachtige materialen kunnen hergebruikt worden. Fabrikanten maken op grote schaal gebruik van de productieresten en overschotten tijdens de bouwfase om nieuwe materialen te vervaardigen. Voor het sluiten van deze kringlopen zijn logistieke en economische aspecten de grootste knelpunten.

In dit domein zijn er enkele belangrijke doelstellingen:

- Het sluiten of optimaliseren van de kringlopen van belangrijke materialen die vrijkomen bij de afbraak van gebouwen.
- Het verwerken en optimaal inzetten van gerecycleerde materialen uit niet-steenachtig bouw- en sloopafval.
- Het anders ontwerpen van materialen om de afstemming binnen de keten te stimuleren.

Om kennis en ervaring rond recyclage en hergebruik van niet-steenachtige fractie na het slopen op te doen en te verspreiden, is het oprichten van een ervaringsplatform essentieel. Deze is momenteel in oprichting. Bovendien zet FEBEM samen met essenscia en Centexbel de schouders onder het samenbrengen van partners om proefprojecten voor inzameling en recyclage van verschillende stromen (in het bijzonder harde kunststoffen) uit te werken en te testen.

1.4 MATERIAALPRESTATIE GEBOUWELEMENTEN

De materiaalprestatie voor gebouwelementen (MMG) wordt een meetinstrument dat architecten, aannemers en ingenieurs helpt om materiaalbewuste keuzes te maken. Deze methodiek wordt al uitgetest in een reeks innovatieve bouwprojecten, als opstap naar een ruimere toepassing in de bouwsector.

Met de 3 gewesten werd een overeenkomst gesloten om over verschillende jaren – tot en met 2018 – gezamenlijk te werken aan de ontwikkeling van een tool om de materiaalimpact voor gebouwen in kaart te brengen. In 2015 werden alle voorbereidingen getroffen om vanaf begin 2016 de tool te laten ontwikkelen. De MMG-bepalingsmethode werd zelf ook verder aangepast in functie van de wetenschappelijke ontwikkelingen en van nieuwe beslissingen en visies op Europees niveau.

1.5 VERANDERINGSGERICHT BOUWEN

Voor gebouwontwerpen, bouwconcepten en bouwtechnieken zal men fundamenteel en conceptueel de omslag maken. Met (meer) oog voor aanpasbare, flexibele en demontabele gebouwen. Met andere woorden: gebouwen moeten in de toekomst kunnen inspelen op een sociaal, economisch en fysiek veranderende omgeving.

Binnen dit thema willen we het denk- en beleidskader rond veranderingsgericht (ver)bouwen verder ontwikkelen, innovatie bewerkstelligen op technologisch en organisatorisch vlak, veranderingsgericht bouwen inzetten ten dienste van het ruimere beleid en blackfields en brownfields herontwikkelen via veranderingsgericht bouwen.

VITO, de VUB en KU Leuven verkenden de Vlaamse bouwpraktijken vanuit dit bouwconcept. Dit resulteerde onder meer in concrete richtlijnen voor ontwerpers en architecten. Deze richtlijnen worden geïntegreerd in diverse concrete tools en duurzaamheidsmeters.